

RAAD VAN STATE

afdeling Wetgeving

advies 68.794/3
van 4 maart 2021

over

een voorontwerp van decreet van de Vlaamse Gemeenschap ‘tot bekrachtiging van de besluiten van de Vlaamse Regering inzake de noodfondsen cultuur, jeugd, sport en media naar aanleiding van de COVID-19-pandemie’

Op 1 februari 2021 is de Raad van State, afdeling Wetgeving, door de Vlaamse minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management verzocht binnen een termijn van dertig dagen een advies te verstrekken over een voorontwerp van decreet van de Vlaamse Gemeenschap ‘tot bekrachtiging van de besluiten van de Vlaamse Regering inzake de noodfondsen cultuur, jeugd, sport en media naar aanleiding van de COVID-19-pandemie’.

Het voorontwerp is door de derde kamer onderzocht op 23 februari 2021. De kamer was samengesteld uit Wilfried VAN VAERENBERGH, kamervoorzitter, Jeroen VAN NIEUWENHOVE en Koen MUYLLE, staatsraden, Jan VELAERS en Bruno PEETERS, assessoren, en Annemie GOOSSENS, griffier.

Het verslag is uitgebracht door Jonas RIEMSLAGH, auditeur.

Het advies, waarvan de tekst hierna volgt, is gegeven op 4 maart 2021.

*

1. Met toepassing van artikel 84, § 3, eerste lid, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973, heeft de afdeling Wetgeving zich toegespitst op het onderzoek van de bevoegdheid van de steller van de handeling, van de rechtsgrond,¹ alsmede van de vraag of aan de te vervullen vormvereisten is voldaan.

*

STREKKING VAN HET VOORONTWERP

2.1. Het voor advies voorgelegde voorontwerp van decreet van de Vlaamse Gemeenschap strekt tot de bekrachtiging van zeven besluiten van de Vlaamse Regering met steunmaatregelen voor de sectoren jeugd, cultuur, sport en media in het kader van het milderen van de economische gevolgen van de COVID-19-epidemie. Het gaat om de volgende besluiten:

- 1° het besluit van de Vlaamse Regering van 3 juli 2020 ‘tot toekenning van steun aan culturele organisaties en kwetsbare kernspelers in het kader van het noodfonds’;
- 2° het besluit van de Vlaamse Regering van 10 juli 2020 ‘tot toekenning van steun aan jeugdorganisaties in het kader van het noodfonds’;
- 3° het besluit van de Vlaamse Regering van 10 juli 2020 ‘tot toekenning van steun aan hostels met exploitatiebeperkingen die voortvloeien uit de dringende maatregelen van de Nationale Veiligheidsraad om de verspreiding van het coronavirus COVID-19 te beperken’;
- 4° het besluit van de Vlaamse Regering van 10 juli 2020 ‘betreffende de toekenning van steun aan regionale televisieomroeporganisaties’;
- 5° het besluit van de Vlaamse Regering van 10 juli 2020 ‘betreffende de toekenning van steun aan de lokale radio-omroeporganisaties en de netwerkradio-omroeporganisaties’;
- 6° het besluit van de Vlaamse Regering van 11 september 2020 ‘tot toekenning van steun aan de sportsector in het kader van het noodfonds sport naar aanleiding van de COVID-19-pandemie’;
- 7° het besluit van de Vlaamse Regering van 9 oktober 2020 ‘tot regeling van een culturele activiteitenpremie in het kader van het noodfonds’.

2.2. Die besluiten zijn genomen op grond van de artikelen 3 tot 7 van het decreet van 19 juni 2020 ‘tot het nemen van dringende maatregelen met betrekking tot de noodfondsen voor cultuur, jeugd, sport, media en de lokale besturen, en met betrekking tot de armoedebestrijding naar aanleiding van de COVID-19-pandemie’.

Artikel 7, tweede lid, van dat decreet bepaalt dat de besluiten die worden genomen ter uitvoering van de artikelen 3 tot 6 van rechtswege met terugwerkende kracht worden

¹ Aangezien het om een voorontwerp van decreet gaat, wordt onder “rechtsgrond” de overeenstemming met de hogere rechtsnormen verstaan.

opgeheven tot op de dag van de inwerkingtreding ervan als ze niet bij decreet zijn bekrachtigd in het jaar dat volgt op dat van de bekendmaking ervan in het Belgisch Staatsblad.

BEVOEGDHEID

3.1. Artikel 16 van het besluit van de Vlaamse Regering van 3 juli 2020, waarvan artikel 2, 1°, van het voorontwerp in de bekrachtiging voorziet, luidt als volgt:

“Een forfaitaire subsidie van maximaal 1500 euro wordt toegekend aan natuurlijke personen als ze daarvoor een aanvraag indienen en voldoen aan de volgende voorwaarden:

1° ze hebben hun woonplaats in het Nederlandse taalgebied of het tweetalig gebied Brussel-Hoofdstad of ze hebben een actieve exploitatiezetel in het Nederlandse taalgebied of het tweetalig gebied Brussel-Hoofdstad overeenkomstig de Kruispuntbank van Ondernemingen;

2° in de eerste jaarhelft van 2020 zijn ze op professionele basis betrokken bij het culturele gebeuren binnen de Vlaamse Gemeenschap dat binnen het beleidsveld cultuur valt:

a) ze zijn eenmanszaken die actief zijn in de NACEBEL-codes 2008, vermeld in bijlage 1, die bij dit besluit is gevoegd;

b) ze zijn natuurlijke personen die actief zijn in de paritaire comités, vermeld in bijlage 2, die bij dit besluit is gevoegd;

3° ze hebben niet gebruikgemaakt of gaan niet gebruikmaken van de verschillende compensatiemaatregelen op federaal of op regionaal niveau, in casu:

a) de zogenaamde Vlaamse coronahinderpremie, met als basis het besluit van de Vlaamse Regering van 20 maart 2020 tot toekenning van steun aan ondernemingen die verplicht moeten sluiten ten gevolge van de maatregelen genomen door de Nationale Veiligheidsraad vanaf 12 maart 2020;

b) de zogenaamde Vlaamse coronacompensatiepremie, met als basis het besluit van de Vlaamse Regering van 10 april 2020 tot toekenning van steun aan ondernemingen die een omzetsdaling hebben ten gevolge van de exploitatiebeperkingen opgelegd door de maatregelen genomen door de Nationale Veiligheidsraad vanaf 12 maart 2020 inzake het coronavirus;

c) het federale crisisoverbruggingsrecht voor zelfstandigen, zoals ingevoegd door de wet van 22 december 2016 houdende invoering van een overbruggingsrecht ten gunste van zelfstandigen en tot invoering van tijdelijke maatregelen in het kader van COVID-19 ten gunste van zelfstandigen;

d) de zogenaamde hinderpremie van 4.000 euro van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, met als basis het bijzondere machtenbesluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering nr. 2020/013 betreffende de steun tot vergoeding van de ondernemingen getroffen door de dringende maatregelen om de verspreiding van het coronavirus COVID-19 te beperken;

e) de zogenaamde compensatiepremie van 2000 euro van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest op basis van het bijzondere machtenbesluit nr. 2020/030 van 28 mei 2020 van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering betreffende de steun aan ondernemingen die een terugval van hun activiteit ondergaan als gevolg van de gezondheidscrisis COVID-19;

f) de Brusselse premie van 1500 euro voor cultuurwerkers die te kampen hebben met inkomensverlies en die geen recht hebben op het overbruggingsrecht of een tijdelijke werkloosheidsuitkering;

g) compensatiemaatregelen die worden goedgekeurd na de inwerkingtreding van dit besluit en voor hen inkomsten genereren in het tweede kwartaal van 2020;

4° ze hebben tijdens het tweede kwartaal van 2020, namelijk april, mei en juni, minder dan 4877,16 euro brutoberoepsinkomen, zoals lonen, inkomsten uit zelfstandige activiteit en vervangingsinkomen, ontvangen;

5° ze voldoen aan de voorwaarden van verordening (EU) nr. 1407/2013 van de Commissie van 18 december 2013 betreffende de toepassing van de artikelen 107 en 108 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie op de-minimissteun.”

3.2. Het besluit van de Vlaamse Regering van 3 juli 2020 regelt een culturele aangelegenheid als bedoeld bij artikel 127, § 1, eerste lid, 1°, van de Grondwet en artikel 4 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 ‘tot hervorming der instellingen’.

Artikel 127, § 2, van de Grondwet bepaalt dat de decreten van de parlementen van de Vlaamse en de Franse Gemeenschap “kracht van wet [hebben] respectievelijk in het Nederlandse taalgebied en in het Franse taalgebied, alsmede ten aanzien van de *instellingen* gevestigd in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad die, wegens hun activiteiten moeten worden beschouwd uitsluitend te behoren tot de ene of de andere gemeenschap”.

Uit artikel 16 van het besluit van de Vlaamse Regering van 3 juli 2020 volgt dat de forfaitaire subsidie waarin het voorziet wordt toegekend aan *natuurlijke personen* die hun woonplaats of een actieve exploitatiezetel hebben in het Nederlandse taalgebied of het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad en die in de eerste jaarhelft van 2020 op professionele basis *betrokken* zijn geweest bij het culturele gebeuren binnen de Vlaamse Gemeenschap dat binnen het beleidsveld cultuur valt.

Het voorgaande verhindert op zich niet dat het om “instellingen” zou kunnen gaan in de zin van artikel 127, § 2, van de Grondwet. De Raad van State, afdeling Wetgeving, heeft in het verleden reeds aangenomen dat natuurlijke personen in bepaalde omstandigheden als een “instelling” kunnen worden beschouwd, als zij een bepaalde “organisatie” van bestendige aard vertonen, die het mogelijk maakt hen op grond van objectief aanwijsbare kenmerken tot hetzij de Vlaamse, hetzij de Franse Gemeenschap te rekenen.²

De Vlaamse Regering vermag dan ook criteria vast te stellen waaruit naar haar oordeel blijkt dat een instelling in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad tot de Vlaamse Gemeenschap behoort.³

Uit artikel 16, 2°, van het besluit van de Vlaamse Regering van 3 juli 2020 volgt dat evenzeer voor natuurlijke personen gevestigd in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad geldt dat ze betrokken moeten zijn bij het culturele gebeuren binnen de Vlaamse Gemeenschap

² Adv.RvS 34.339/AV van 29 april 2003 over een voorontwerp dat heeft geleid tot het decreet van 21 november 2003 ‘betreffende het preventieve gezondheidsbeleid’, opmerking 25, *Parl.St.* VI. Parl. 2002-03, nr. 1709/1, 158.

³ GwH 23 februari 2005, nr. 44/2005, B.12.2.

dat binnen het beleidsveld cultuur valt. Bijgevolg zal aan de hand van dat criterium moeten kunnen worden nagegaan of er sprake is van instellingen die wegens hun activiteiten moeten worden beschouwd uitsluitend te behoren tot de Vlaamse Gemeenschap. In de voornoemde bepaling wordt wat dat betreft verwezen naar het actief zijn als eenmanszaak in bepaalde NACEBEL-codes of het actief zijn als natuurlijke persoon in bepaalde paritaire comités. Die codes of paritaire comités kunnen echter niet specifiek worden betrokken op de Vlaamse Gemeenschap, en zijn bijgevolg op zich niet pertinent om de “betrokkenheid” bij het Vlaamse culturele gebeuren aan te tonen. Er dient dan ook een voorbehoud te worden gemaakt wat betreft de toepassing van het besluit van de Vlaamse Regering van 3 juli 2020 in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad.

ONDERZOEK VAN DE TEKST

1. Bekrachtiging van het besluit van de Vlaamse Regering van 3 juli 2020 ‘tot toekenning van steun aan culturele organisaties en kwetsbare kernspelers in het kader van het noodfonds’ (artikel 2, 1°)

4. In de artikelen 18 en 19 van het te bekrachtigen besluit van de Vlaamse Regering van 3 juli 2020 wordt in de verwerking van persoonsgegevens voorzien. Over die bepalingen diende bijgevolg het advies van de Gegevensbeschermingsautoriteit te worden ingewonnen overeenkomstig de artikelen 36, lid 4, en 57, lid 1, c), van de algemene verordening gegevensbescherming (AVG)⁴. Uit de aanhef van het besluit van de Vlaamse Regering van 3 juli 2020 kan niet worden afgeleid dat dit advies is ingewonnen. Hierover om verduidelijking gevraagd, antwoordde de gemachtigde het volgende:

“Gelet op de dringende noodzakelijkheid was het onmogelijk om dit advies in te winnen (dit was ook het geval bij het decreet van 19 juni 2020 tot het nemen van dringende maatregelen met betrekking tot de noodfondsen voor cultuur, jeugd, sport, media en de lokale besturen, en met betrekking tot de armoedebestrijding naar aanleiding van de COVID-19-pandemie – dat de rechtsgrond vormde voor deze besluiten). Veel actoren in de culturele sector waren verplicht hun werkzaamheden stop te zetten door de beslissingen van de Nationale Veiligheidsraad. Door het noodfonds wilde de Vlaamse Regering aan die actoren snel de noodzakelijke zuurstof geven. De financiële situatie van veel begunstigden uit het noodfonds was zo ernstig dat de steun heel snel aangevraagd en goedgekeurd moest kunnen worden.”

Het inwinnen van het advies van de Gegevensbeschermingsautoriteit vloeit voort uit een Europeesrechtelijke regel, waaraan op grond van het interne recht niet kan worden voorbijgegaan. Het advies zal bijgevolg alsnog moeten worden ingewonnen.

⁴ Verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 ‘betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG (algemene verordening gegevensbescherming)’.

5. Artikel 18, zesde lid, van het besluit van de Vlaamse Regering van 10 juli 2020 bepaalt dat de steun enkel kan worden uitbetaald op een Belgisch rekeningnummer.

Zelfs indien met die bepaling geen beperking op het vrij verkeer van kapitaal wordt beoogd, betekent dit niet dat de betrokken voorwaarde automatisch in overeenstemming is met, onder meer, het gelijkheidsbeginsel en het EU-recht. Voor de betrokken beperking moet een adequate verantwoording kunnen worden geboden. Indien een dergelijke verantwoording niet voorhanden is, dient te worden afgezien van de bekrachtiging van die bepaling.⁵

2. Bekrachtiging van het besluit van de Vlaamse Regering van 10 juli 2020 ‘tot toekenning van steun aan jeugdorganisaties in het kader van het noodfonds’ (artikel 2, 2°)

6. In artikel 5 van het te bekrachtigen besluit van de Vlaamse Regering van 10 juli 2020 wordt in de verwerking van persoonsgegevens voorzien. Over die bepaling is niet het advies ingewonnen van de Gegevensbeschermingsautoriteit. Er kan wat dat betreft worden verwezen naar opmerking 4.

3. Bekrachtiging van het besluit van de Vlaamse Regering van 10 juli 2020 ‘tot toekenning van steun aan hostels met exploitatiebeperkingen die voortvloeien uit de dringende maatregelen van de Nationale Veiligheidsraad om de verspreiding van het coronavirus COVID-19 te beperken’ (artikel 2, 3°)

7.1. Het uitbaten van een hostel is een economische activiteit in de zin van artikel 107, lid 1, van het Verdrag betreffende de Werking van de Europese Unie (hierna: VWEU). Bijgevolg kan er slechts steun aan die ondernemingen worden toegekend voor zover die steun verenigbaar is met de Europese staatssteunregels.⁶ In het te bekrachtigen besluit van de Vlaamse Regering van 10 juli 2020 wordt geen melding gemaakt van een Europese vrijstellingsregeling, noch van een aanmelding van het besluit bij de Europese Commissie. Hierover om verduidelijking gevraagd, antwoordde de gemachtigde het volgende:

⁵ Zie bv. Adv.RvS 68.214/1 van 9 november 2020 over een ontwerp dat heeft geleid tot het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 12 november 2020 ‘betreffende steun aan de eet- en drankgelegenhedenondernemingen in het kader van de gezondheids crisis COVID-19’; zie ook adv.RvS 67.277/3 van 27 april 2020 over een ontwerp dat heeft geleid tot het bijzondere machtenbesluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering nr. 2020/015 van 7 mei 2020 ‘betreffende de steun in het kader van de gezondheids crisis Covid-19 tot vergoeding van de ondernemingen actief in de primaire productie van landbouwproducten en de aquacultuur op het gebied van voeding’, opmerking 18; adv.RvS 67.457/3 van 28 mei 2020 over een ontwerp dat heeft geleid tot het bijzondere machtenbesluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering nr. 2020/028 van 29 mei 2020 ‘ter invoering van een premie ter ondersteuning van de huurders met beperkte inkomsten die een inkomensverlies ondergaan door de COVID-19 gezondheids crisis’, opmerking 8.3.

⁶ Zie in dat verband bijvoorbeeld de vernietiging door het Gerecht van een besluit van de Europese Commissie waarin zonder voldoende diepgaand onderzoek werd aangenomen dat steun aan jeugdherbergen verenigbaar zou zijn met de interne markt, Ger. 20 juni 2019, T-578/17, *a&o hostel and hotel Berlin/Commissie*, ECLI:EU:T:2019:437.

“De gesubsidieerde jeugdorganisaties zijn geen ondernemingen en bijgevolg vormt de subsidiëring aan deze organisaties geen staatsteun. Dit kan gestaafd worden aan de specifieke subsidievoorwaarden die zijn opgenomen in het decreet van 6 juli 2012 houdende subsidiëring van hostels, jeugdverblijfcentra, ondersteuningsstructuren en de vzw Algemene Dienst voor Jeugdtoerisme:

Artikel 3, 6° de rechtspersoonlijkheid hebben van een vereniging zonder winstoogmerk of een gemeentelijk intern verzelfstandigd agentschap zoals omschreven in titel VII, hoofdstuk I, van het Gemeentedecreet van 15 juli 2005. In dit geval dient het oprichtingsbesluit van het intern verzelfstandigde agentschap de taak te omvatten van beheer van een jeugdverblijfcentrum.

Artikel 12. Om gesubsidieerd te worden en blijven als jeugdverblijfcentrum of hostel moet elk centrum:

1° erkend zijn in het kader van het decreet Toerisme voor Allen en beschikken over een minimale erkende overnachtingscapaciteit voor ten minste veertig personen;

2° jeugdverblijfcentra dienen jaarlijks minstens 70 % overnachtingen jeugd te realiseren, hostels jaarlijks 50 % overnachtingen jeugd;

3° voor jeugdverenigingen een substantieel lagere prijscategorie vastleggen;

4° voor jeugdverenigingen in een voorrangsboekingsperiode voor elke vakantieperiode voorzien van ten minste zes maanden;

5° ten minste toegankelijk zijn gedurende minstens vijftig dagen in de maanden juli en augustus en per jaar ten minste duizend overnachtingen voor jeugd realiseren.

Centra van het type C of hostels moeten bovendien:

1° ten minste tweehonderd dagen per jaar open zijn, waarvan tachtig vakantiedagen;

2° ten minste tweeduizend overnachtingen voor jeugd realiseren per jaar, waarvan duizend buiten de maanden juli en augustus;

3° als het om een jeugdverblijfcentrum gaat, per jaar ten minste tien jeugdverenigingen ontvangen.

Deze organisaties zonder winstoogmerk dienen dus hoofdzakelijk overnachtingen voor jeugd te organiseren (70% voor jeugdverblijfcentra types A en B met minstens duizend overnachtingen voor jeugd op jaarbasis, en 50% voor jeugdverblijfcentra type C en hostels met minstens tweeduizend overnachtingen voor jeugd op jaarbasis). En dit tegen een geringe vergoeding binnen een substantieel lagere prijscategorie. Hieruit kan men concluderen dat het over een niet-economische activiteit gaat. Bijgevolg moet niet onderzocht worden of dit kan worden ondergebracht onder een Europese verordening.”

7.2. Uit de vaste rechtspraak van het Europese Hof van Justitie volgt dat het begrip “onderneming” in de context van het mededingingsrecht van de Unie elke eenheid omvat die een economische activiteit uitoefent, ongeacht haar rechtsvorm en de wijze waarop zij wordt gefinancierd. Daarbij wordt onder economische activiteit verstaan iedere activiteit die bestaat uit het aanbieden van goederen en diensten op een bepaalde markt.⁷ Het ontbreken van een winstoogmerk sluit niet uit dat het uitbaten van een hostel een economische activiteit is, die in

⁷ HvJ 11 juni 2020, C-262/18 P en C-271/18 P, *Europese Commissie en Slowaakse Republiek/Dôvera zdravotná poisťovňa, a.s.*, ECLI:EU:C:2020:450, punten 28 en 29, en de daar aangehaalde rechtspraak.

concurrentie staat met alternatieve verblijfsvormen.⁸ Het feit dat de subsidies het mogelijk maken om daarbij ver onder de gebruikelijke marktprijs te gaan doet daaraan geen afbreuk, maar versterkt slechts het potentieel marktversturende effect. Het hiervoor in voetnoot 6 aangehaalde arrest *a&o hostel and hotel Berlin/Commissie* vormt daarvan een treffend voorbeeld.

Nu de regeling op het eerste gezicht niet kan worden ingepast in een vrijstellingsregeling, dient het te bekrachtigen besluit van de Vlaamse Regering van 10 juli 2020 te worden aangemeld bij de Europese Commissie, overeenkomstig artikel 108, lid 3, VWEU.

8. Het te bekrachtigen besluit van de Vlaamse Regering van 10 juli 2020 is gewijzigd bij het besluit van de Vlaamse Regering van 11 december 2020 ‘tot wijziging van het Besluit van de Vlaamse Regering van 10 juli 2020 tot toekenning van steun aan hostels met exploitatiebeperkingen die voortvloeien uit de dringende maatregelen van de Nationale Veiligheidsraad om de verspreiding van het coronavirus COVID-19 te beperken’. Dat besluit voegt in het besluit van de Vlaamse Regering van 10 juli 2020 onder meer een artikel 3bis in dat voorziet in “een financiële ondersteuning voor de nasleep van de exploitatiebeperkingen ingevolge de coronamaatregelen tijdens de periode vanaf 1 september tot en met 30 november 2020”.

Zoals door de gemachtigde wordt beaamd, dient ook dat besluit ter bekrachtiging te worden voorgelegd aan de decreetgever, overeenkomstig artikel 7, tweede lid, van het decreet van 19 juni 2020. Artikel 2 van het voorontwerp dient wat dat betreft te worden aangevuld met een nieuwe bepaling.

4. Bekrachtiging van het besluit van de Vlaamse Regering van 10 juli 2020 ‘betreffende de toekenning van steun aan regionale televisieomroeporganisaties’ (artikel 2, 4°)

9. De steun aan de regionale omroeporganisaties wordt overeenkomstig artikel 2 van het te bekrachtigen besluit van de Vlaamse Regering van 10 juli 2020 toegekend onder de voorwaarden van het besluit 2012/21/EU.⁹ Er kan evenwel uit artikel 9 van het besluit van de Vlaamse Regering van 10 juli 2020 niet met zekerheid worden afgeleid dat de regeling die daarin is uitgewerkt voor het tegemoetkomen in de financieringsbehoeften voor het jaar 2020 in overeenstemming is met de regels die inzake compensatie in het besluit 2012/21/EU zijn bepaald. Overeenkomstig artikel 5, lid 1, van dat besluit mag het compensatiebedrag niet hoger zijn dan hetgeen nodig is ter dekking van de nettokosten van de uitvoering van de openbardienstverplichtingen, met inbegrip van een redelijke winst. Er rijst dan ook twijfel of het besluit van de Vlaamse Regering van 10 juli 2020 voldoet aan de voorwaarden bepaald in het besluit 2012/21/EU.

⁸ Zie in die zin HvJ 1 juli 2008, C-49/07, *Motosykletistiki Omospondia Ellados NPID (MOTOE)*, ECLI:EU:C:2008:376, punten 27-28. Zie ook HvJ 10 januari 2006, C-222/04, *Cassa di Risparmio di Firenze e.a.*, ECLI:EU:C:2006:8, punten 122 en 123.

⁹ Besluit 2012/21/EU van de Commissie van 20 december 2011 ‘betreffende de toepassing van artikel 106, lid 2, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie op staatssteun in de vorm van compensatie voor de openbare dienst, verleend aan bepaalde met het beheer van diensten van algemeen economisch belang belaste ondernemingen’.

Voor zover het steunbedrag beperkt zou blijven tot 500 000 euro zou er een alternatieve vrijstelling kunnen worden gevonden in de de-minimisvrijstelling voor diensten van algemeen economisch belang in verordening (EU) nr. 360/2012.¹⁰ Er moet dan wel voor worden gewaakt dat de totale steun die de betrokken ondernemingen ontvangen gespreid over drie jaar die drempel niet overschrijdt.

Indien het te bekrachtigen besluit van de Vlaamse Regering van 10 juli 2020 niet in een van de voornoemde vrijstellingsregelingen kan worden ingepast, zal het besluit nog moeten worden aangemeld bij de Europese Commissie, overeenkomstig artikel 108, lid 3, VWEU.

5. Bekrachtiging van het besluit van de Vlaamse Regering van 10 juli 2020 ‘betreffende de toekenning van steun aan de lokale radio-omroeporganisaties en de netwerkradio-omroeporganisaties’ (artikel 2, 5°)

10. Artikel 8, tweede lid, van het besluit van de Vlaamse Regering van 10 juli 2020 bepaalt dat de steun enkel kan worden uitbetaald op een Belgisch rekeningnummer. Gevraagd om deze voorwaarde te verantwoorden in het licht van het beginsel van het vrij verkeer van kapitaal, antwoordde de gemachtigde het volgende:

“Deze verwijzing beoogt geenszins een beperking (op het vrij verkeer van kapitaal). In de praktijk hadden alle vergunde (lokale) zenders een Belgisch rekeningnummer doorgegeven bij de laatste erkenning.”

Zelfs indien met die bepaling geen beperking op het vrij verkeer van kapitaal wordt beoogd, betekent dit niet dat de betrokken voorwaarde automatisch in overeenstemming is met, onder meer, het gelijkheidsbeginsel en het EU-recht. Voor de betrokken beperking moet een adequate verantwoording kunnen worden geboden. Indien een dergelijke verantwoording niet voorhanden is, dient te worden afgezien van de bekrachtiging van die bepaling.

6. Bekrachtiging van het besluit van de Vlaamse Regering van 11 september 2020 ‘tot toekenning van steun aan de sportsector in het kader van het noodfonds sport naar aanleiding van de COVID-19-pandemie’ (artikel 2, 6°)

11. Artikel 7 van het besluit van de Vlaamse Regering van 11 september 2020 voorziet in verschillende steunbedragen voor verschillende categorieën van organisaties. Artikel 11, tweede lid, van hetzelfde besluit voorziet in een specifieke regeling voor de Vlaamse Schaatsunie vzw. Gevraagd naar een verantwoording voor die verschillen in het licht van het grondwettelijke gelijkheidsbeginsel, antwoordde de gemachtigde het volgende:

¹⁰ Verordening (EU) nr. 360/2012 van de Commissie van 25 april 2012 ‘betreffende de toepassing van de artikelen 107 en 108 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie op de-minimissteun verleend aan diensten van algemeen economisch belang verrichtende ondernemingen’.

“Artikel 7

Er is met artikel 7 van het besluit van de Vlaamse Regering van 11/9/2020 geopteerd om de organisaties die structurele werkingssubsidies ontvangen voor hun basiswerking in het beleidsveld Sport steun toe te kennen (mits aanvraag) vanuit het noodfonds. Daarbij werd beslist om geen steun toe te kennen aan overheden. De werkingssubsidies die deze organisaties ontvangen worden toegekend op basis van het begrotingsdecreet (4 organisaties: 25.000 euro) of op basis van een decretale regeling (9 organisaties). Bij deze laatste groep is een onderscheid gemaakt tussen de koepelverenigingen en de andere organisaties.

- 13 structurele beleidspartners komen in aanmerking en ontvangen de volgende steun:
- 4 structurele ad nominatim beleidspartners: 25.000 euro per organisatie
- 9 decretale structurele beleidspartners:
 - 50.000 euro per structurele beleidspartner
 - Koepelorganisaties ISB en VSF ontvangen elk 100.000 euro.

Het verschil in steunbedrag is te verantwoorden omdat de meeste structurele beleidspartners in hoofdzaak als expertisecentrum of in functie van een specifiek afgebakende opdracht gesubsidieerd worden. VSF (Vlaamse Sportfederatie vzw – koepel van Vlaamse sportfederaties) en ISB (Vlaams Instituut voor Sportbeheer en Recreatiebeleid vzw – organisatie voor de begeleiding van de gemeenten en de Vlaamse Gemeenschapscommissie in het kader van het lokaal Sport voor Allen-beleid) zijn koepels/ledenverenigingen, die naast de schade in de eigen werking, een belangrijke rol hebben in de begeleiding van de relance van de sportsector bij hun leden of doelgroep, daarom ontvangen deze een hoger bedrag nl. 100.000 euro.

Artikel 11, tweede lid

De steun voor de gesubsidieerde sportfederaties en organisaties voor de sportieve vrijetijdsbesteding bedraagt minimaal 20% van de algemene werkingssubsidie 2019 die toegekend is aan de sportfederatie of de organisatie voor de sportieve vrijetijdsbesteding op basis van het decreet van 10 juni 2016 houdende de erkenning en subsidiëring van de georganiseerde sportsector. Omdat de Vlaamse Schaatsunie vzw in 2019 nog geen gesubsidieerde sportfederatie was en in 2020 voor het eerst is gesubsidieerd, werd voor deze federatie het bedrag waarop het percentage wordt berekend uitdrukkelijk opgenomen. Het geraamde subsidiebedrag van de algemene werkingssubsidie 2020 voor de Vlaamse Schaatsunie bedraagt 140.000 euro.”

De Raad van State, afdeling Wetgeving, beschikt niet over het vereiste inzicht in alle feitelijke gegevens om zich te kunnen uitspreken over de vraag of de door de gemachtigde verstrekte verantwoording volstaat in het licht van het grondwettelijke gelijkheidsbeginsel. Er dient wat dat betreft dan ook een voorbehoud te worden gemaakt.

12. Hoofdstuk 2 van het besluit van de Vlaamse Regering van 11 september 2020 voorziet in een steunregeling voor organisatoren van een topsportevenement, een G-sportevenement of een bovenlokaal sportevenement. Die activiteiten worden in bepaalde gevallen binnen een economische markt uitgeoefend. Bijgevolg kan de toepassing van de Europese staatssteunregels niet bij voorbaat worden uitgesloten.

Uit het besluit van de Vlaamse Regering van 11 september 2020 kan niet worden afgeleid dat het is aangemeld bij de Europese Commissie, overeenkomstig artikel 108, lid 3, VWEU, noch dat wat dat betreft een beroep werd gedaan op een vrijstellingsregeling. De gemachtigde heeft dienaangaande de volgende toelichting verstrekt:

“De subsidies noodfonds aan de sportsector hebben tot doel de schade ten gevolge van de COVID-19-pandemie gedeeltelijk te compenseren of ondersteuning te bieden bij de heropstart na de COVID-19-pandemie. Deze maatregel valt niet onder de staatssteunregels. De maatregel beïnvloedt de handel tussen de lidstaten niet ongunstig. De subsidies aan organisatoren van sportevenementen betreffen subsidies voor enerzijds eerder lokale activiteiten, anderzijds voor evenementen die kaderen in de taak van algemeen belang: zoveel mogelijk mensen stimuleren om te sporten. De structurele beleidspartners en gesubsidieerde sportfederaties en organisaties voor de sportieve vrijetijdsbesteding die ook steun uit het noodfonds ontvangen, voeren een overheidstaak uit, een taak die niet of niet onder dezelfde voorwaarden zou worden uitgevoerd door de markt. Het is een niet-economische taak, de financiering ervan is dan ook geen staatssteun.”

De toelichting van de gemachtigde kan niet overtuigen wat betreft de steunverlening aan organisatoren van grote sportevenementen, die immers niet zelden in concurrentie staan met buitenlandse aanbieders wat betreft het aantrekken van atleten of sponsors.

Tenzij alsnog een beroep kan worden gedaan op een vrijstellingsregeling, lijkt het besluit nog te moeten worden aangemeld bij de Europese Commissie.

7. Bekrachtiging van het besluit van de Vlaamse Regering van 9 oktober 2020 ‘tot regeling van een culturele activiteitenpremie in het kader van het noodfonds’ (artikel 2, 7°)

13. De artikelen 4 en 10 van het te bekrachtigen besluit van de Vlaamse Regering van 9 oktober 2020 hebben betrekking op de verwerking van persoonsgegevens, zonder dat over die bepalingen het advies is ingewonnen van de Gegevensbeschermingsautoriteit. Wat dat betreft kan worden verwezen naar opmerking 4.

14. Artikel 8, tweede lid, van het besluit van de Vlaamse Regering van 9 oktober 2020 bepaalt dat de steun enkel kan worden uitbetaald op een Belgisch rekeningnummer.

Zelfs indien met die bepaling geen beperking op het vrij verkeer van kapitaal wordt beoogd, betekent dit niet dat de betrokken voorwaarde automatisch in overeenstemming is met, onder meer, het gelijkheidsbeginsel en het EU-recht. Voor de betrokken beperking moet een adequate verantwoording kunnen worden geboden. Indien een dergelijke verantwoording niet voorhanden is, dient te worden afgezien van de bekrachtiging van die bepaling.

15. Uit het besluit van de Vlaamse Regering van 9 oktober 2020 kan niet worden afgeleid dat het is aangemeld bij de Europese Commissie, overeenkomstig artikel 108, lid 3, VWEU, noch dat wat dat betreft een beroep werd gedaan op een vrijstellingsregeling. Het organiseren van culturele evenementen, met inbegrip van de activiteiten van circusorganisaties, kan nochtans ook als een economische activiteit worden beschouwd waarop de Europese

staatssteunregels van toepassing zijn. Met betrekking tot de steunverlening waarin het besluit van de Vlaamse Regering van 9 oktober 2020 voorziet, zou een beroep kunnen worden gedaan op de groepsvrijstellingsverordening,¹¹ meer bepaald op artikel 53, lid 2, d), ervan. In dat geval is wel vereist dat er uitdrukkelijk naar die verordening wordt verwezen, en zal het te bekrachtigen besluit van de Vlaamse Regering van 9 oktober 2020 op dat punt moeten worden aangepast.

DE GRIFFIER

DE VOORZITTER

Annemie GOOSSENS

Wilfried VAN VAERENBERGH

¹¹ Verordening (EU) nr. 651/2014 van de Commissie van 17 juni 2014 ‘waarbij bepaalde categorieën steun op grond van de artikelen 107 en 108 van het Verdrag met de interne markt verenigbaar worden verklaard’.